Stručni rad

DIGITALNO VREDNOVANJE KAO POTPORA RAZVOJU KOMPETENCIJA UČENIKA

Aleksandra Hohnjec
Ekonomska i birotehnička škola Bjelovar

Jadranka Dorešić
Srednja škola Ivan Švear Ivanić Grad

Sažetak

Digitalna transformacija obrazovanja posljednjih je godina značajno promijenila način planiranja, izvođenja i vrednovanja nastavnog procesa. U suvremenom obrazovnom okruženju naglasak se sve više stavlja na razvoj kompetencija učenika, kontinuirano praćenje njihova napretka te pružanje kvalitetne povratne informacije koja potiče učenje i osobni razvoj. Takav pristup zahtijeva primjenu suvremenih metoda vrednovanja koje nadilaze tradicionalno brojčano ocjenjivanje i omogućuju cjelovitiji uvid u ostvarivanje ishoda učenja. Digitalni alati dodatno unapređuju proces vrednovanja omogućujući sustavno prikupljanje podataka, praćenje napretka učenika, izradu jasnih kriterija vrednovanja te učinkovitiju komunikaciju između nastavnika, učenika i roditelja. Posebno važnu ulogu imaju u strukovnom obrazovanju, gdje vrednovanje obuhvaća teorijska znanja, praktične vještine i razvoj profesionalnih kompetencija potrebnih za uspješno uključivanje na tržište rada. Primjenom digitalnih tehnologija vrednovanje postaje transparentnije, objektivnije i usmjereno na razvoj učenika, dok nastavnicima omogućuje kvalitetnije planiranje nastavnog procesa i donošenje pedagoških odluka temeljenih na prikupljenim pokazateljima. U radu se prikazuje važnost suvremenih pristupa vrednovanju u strukovnom obrazovanju te mogućnosti primjene digitalnih tehnologija u praćenju i vrednovanju ostvarenosti ishoda učenja.

Ključne riječi: vrednovanje, strukovno obrazovanje, digitalne tehnologije, ishodi učenja, formativno vrednovanje

1. Uvod

Suvremeno obrazovanje nalazi se pred brojnim izazovima koje donose ubrzani tehnološki razvoj, promjene na tržištu rada i potreba za razvojem novih kompetencija učenika. U takvom okruženju mijenja se i uloga vrednovanja koje više nije usmjereno isključivo na utvrđivanje razine usvojenosti nastavnih sadržaja, već postaje važan dio procesa učenja i poučavanja. Naglasak se sve više stavlja na kontinuirano praćenje napretka učenika, pravodobno pružanje kvalitetne povratne informacije te poticanje razvoja znanja, vještina i odgovornosti za vlastito učenje. Suvremeni kurikularni pristup temelji se na ostvarivanju ishoda učenja, zbog čega vrednovanje postaje sastavni dio planiranja nastavnog procesa. Nastavnik pritom ne vrednuje samo konačni rezultat rada učenika, već prati cijeli proces učenja, prepoznaje njegove prednosti i poteškoće te prilagođava metode poučavanja individualnim potrebama učenika. Takav pristup pridonosi razvoju motivacije, samostalnosti i kritičkog promišljanja, a učenicima omogućuje bolje razumijevanje vlastitoga napretka i područja koja je potrebno dodatno razvijati. Razvoj digitalnih tehnologija značajno je unaprijedio mogućnosti praćenja i vrednovanja učenika. Primjena digitalnih alata omogućuje jednostavnije prikupljanje podataka o učenikovim postignućima, izradu različitih oblika provjere znanja, sustavno praćenje ostvarivanja ishoda učenja te kvalitetniju komunikaciju između nastavnika, učenika i roditelja. Digitalno okruženje pritom omogućuje veću transparentnost procesa vrednovanja, bržu analizu rezultata i učinkovitije planiranje nastavnih aktivnosti temeljenih na stvarnim potrebama učenika. Posebno važnu ulogu suvremeni pristupi vrednovanju imaju u strukovnom obrazovanju, gdje se uz teorijska znanja razvijaju praktične vještine, profesionalni stavovi i kompetencije potrebne za budući rad. Objektivni kriteriji vrednovanja, jasno definirani ishodi učenja i primjena digitalnih tehnologija pridonose kvalitetnijem praćenju razvoja učenika te osiguravaju veću vjerodostojnost procesa vrednovanja. Time vrednovanje postaje važan alat za unapređenje kvalitete nastave i uspješnije ostvarivanje odgojno-obrazovnih ciljeva.

2. Razrada

Suvremeno vrednovanje predstavlja jedan od najvažnijih elemenata kvalitetnog odgojno-obrazovnog procesa. Njegova svrha više nije isključivo utvrđivanje razine usvojenosti nastavnih sadržaja, nego pružanje cjelovitog uvida u napredak učenika, razvoj njihovih kompetencija i ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda. Takav pristup omogućuje nastavniku da tijekom cijelog nastavnog procesa prati razvoj učenikovih znanja, vještina i stavova te pravodobno prilagođava metode poučavanja u skladu s individualnim potrebama svakog učenika. Kurikularna reforma dodatno je naglasila važnost vrednovanja kao sastavnog dijela procesa učenja i poučavanja. U središtu nastavnog procesa nalazi se učenik, dok vrednovanje postaje sredstvo koje potiče njegov razvoj, motivaciju i aktivno sudjelovanje u učenju. U tom kontekstu posebno se ističu vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenoga. Svaki od navedenih pristupa ima svoju ulogu u praćenju napretka učenika te omogućuje nastavniku donošenje kvalitetnijih pedagoških odluka tijekom nastavnog procesa. Vrednovanje za učenje temelji se na kontinuiranom praćenju rada učenika i pružanju pravodobne povratne informacije koja učeniku omogućuje razumijevanje vlastitih postignuća i područja koja je potrebno unaprijediti. Povratna informacija pritom ne služi samo kao obrazloženje postignutoga rezultata, već predstavlja važan poticaj daljnjem učenju i razvoju kompetencija. Nastavnik

tijekom nastavnog procesa koristi različite metode prikupljanja dokaza o učenju, poput promatranja, razgovora, praktičnih zadataka, projektnih aktivnosti, pisanih provjera i digitalnih alata, čime dobiva cjelovitiju sliku učenikova napretka. Jednako važnu ulogu ima i vrednovanje kao učenje koje učenika potiče na razvijanje odgovornosti za vlastito učenje. Učenici kroz samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje postupno razvijaju sposobnost procjene vlastitoga rada, prepoznaju vlastite prednosti i nedostatke te postavljaju osobne ciljeve učenja. Takvim pristupom razvijaju se kritičko mišljenje, samostalnost i refleksija, kompetencije koje imaju važnu ulogu u cjeloživotnom učenju i profesionalnom razvoju. Vrednovanje naučenoga usmjereno je na utvrđivanje razine ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda nakon završetka određene nastavne cjeline ili obrazovnoga razdoblja. Ono omogućuje donošenje objektivne procjene o usvojenosti znanja i vještina te najčešće rezultira brojčanom ili opisnom ocjenom. Međutim, suvremeni pristup vrednovanju naglašava da završna ocjena predstavlja samo jedan od pokazatelja učenikova uspjeha, dok se cjelokupni proces učenja temelji na kontinuiranom praćenju njegova razvoja. Razvoj digitalnih tehnologija otvorio je nove mogućnosti unapređenja procesa vrednovanja. Digitalni alati omogućuju izradu različitih oblika provjera znanja, automatsku obradu rezultata, analizu uspješnosti učenika te sustavno praćenje ostvarivanja ishoda učenja. Istodobno nastavnicima omogućuju jednostavnije vođenje dokumentacije, kvalitetnije planiranje nastavnih aktivnosti i učinkovitiju komunikaciju s učenicima i roditeljima. Digitalno okruženje pridonosi većoj transparentnosti vrednovanja, smanjuje administrativno opterećenje nastavnika te omogućuje donošenje odluka temeljenih na objektivnim pokazateljima učenikova napretka. Posebno važan element suvremenoga vrednovanja predstavljaju unaprijed definirani kriteriji vrednovanja. Jasno oblikovani kriteriji učenicima omogućuju razumijevanje očekivanja, povećavaju objektivnost ocjenjivanja te pridonose pravednijem vrednovanju različitih oblika rada. Kriteriji istodobno nastavnicima olakšavaju planiranje nastavnih aktivnosti i osiguravaju dosljednost u procjeni ostvarenosti ishoda učenja. Transparentnost kriterija doprinosi većem povjerenju učenika u proces vrednovanja te potiče njihovu motivaciju i aktivno sudjelovanje u nastavnom procesu.

2.1. Primjena suvremenog vrednovanja u nastavi strukovnih predmeta

Strukovno obrazovanje temelji se na razvoju stručnih i općih kompetencija koje učenike pripremaju za uspješno uključivanje na tržište rada i nastavak obrazovanja. Zbog toga proces vrednovanja mora obuhvatiti ne samo usvojenost teorijskih sadržaja nego i razvoj praktičnih vještina, profesionalnih stavova, komunikacijskih sposobnosti i odgovornosti za rad. Suvremeni pristupi vrednovanju omogućuju nastavnicima cjelovitije praćenje razvoja učenika tijekom cijelog nastavnog procesa. U nastavi ekonomskih, administrativnih i poslovnih predmeta vrednovanje se može provoditi kroz različite aktivnosti poput izrade poslovnih planova, projektnih zadataka, analiza studija slučaja, poslovne korespondencije, prezentacija, simulacija poslovnih situacija te timskog rada. Takvi oblici rada omogućuju učenicima primjenu stečenih znanja u autentičnim situacijama, dok nastavnicima pružaju kvalitetne pokazatelje razine razvijenosti stručnih kompetencija. Digitalni alati dodatno obogaćuju proces vrednovanja omogućujući izradu interaktivnih provjera znanja, digitalnih rubrika, elektroničkih portfolija i različitih oblika samovrednovanja. Sustavi za upravljanje učenjem, mrežne platforme i e-Dnevnik olakšavaju evidentiranje postignuća učenika, praćenje njihova napretka i razmjenu

povratnih informacija između nastavnika, učenika i roditelja. Istodobno omogućuju jednostavniju analizu rezultata te planiranje individualizirane podrške učenicima kojima je potrebna dodatna pomoć ili dodatni izazovi. Sve značajniju ulogu u procesu vrednovanja ima i umjetna inteligencija koja nastavnicima može pomoći u analizi rezultata, izradi kriterija vrednovanja, oblikovanju zadataka različitih razina složenosti te pripremi personaliziranih povratnih informacija. Međutim, odgovornost za donošenje pedagoških odluka i konačnu procjenu ostvarenosti ishoda učenja i dalje ostaje na nastavniku. Umjetna inteligencija predstavlja vrijedan alat koji može unaprijediti učinkovitost rada, ali ne može zamijeniti profesionalnu prosudbu, iskustvo i odgojno-obrazovnu ulogu nastavnika. Primjenom suvremenih pristupa vrednovanju nastava strukovnih predmeta postaje usmjerenija na razvoj kompetencija, aktivno sudjelovanje učenika i kvalitetnije povezivanje teorijskih znanja s praktičnim iskustvima. Takav pristup pridonosi većoj motivaciji učenika, razvoju samostalnosti i odgovornosti te kvalitetnijoj pripremi za izazove suvremenoga radnog okruženja.

3. Zaključak

Suvremeno obrazovanje zahtijeva promjenu pristupa vrednovanju kako bi ono postalo sastavni dio procesa učenja, a ne samo način utvrđivanja razine usvojenosti nastavnih sadržaja. Naglasak se sve više stavlja na kontinuirano praćenje napretka učenika, razvoj njihovih kompetencija te pružanje kvalitetne i pravodobne povratne informacije koja potiče daljnje učenje i osobni razvoj. Takav pristup pridonosi većoj motivaciji učenika, razvija odgovornost za vlastito učenje te omogućuje nastavnicima kvalitetnije planiranje nastavnog procesa. Razvoj digitalnih tehnologija dodatno je unaprijedio mogućnosti praćenja i vrednovanja učenika. Digitalni alati omogućuju jednostavnije prikupljanje podataka o ostvarivanju ishoda učenja, objektivnije vrednovanje različitih oblika rada, bržu analizu rezultata te učinkovitiju komunikaciju između nastavnika, učenika i roditelja. Istodobno smanjuju administrativno opterećenje nastavnika i omogućuju donošenje pedagoških odluka temeljenih na stvarnim pokazateljima učenikova napretka. Posebno važnu ulogu suvremeni pristupi vrednovanju imaju u strukovnom obrazovanju, gdje se uz teorijska znanja razvijaju praktične vještine, profesionalni stavovi i kompetencije potrebne za uspješno uključivanje učenika na tržište rada. Jasno definirani ishodi učenja, transparentni kriteriji vrednovanja i primjena digitalnih tehnologija omogućuju kvalitetnije praćenje razvoja učenika te pridonose objektivnosti i vjerodostojnosti procesa vrednovanja. U budućnosti će razvoj umjetne inteligencije i analitike učenja dodatno unaprijediti mogućnosti individualiziranog praćenja napretka učenika i prilagodbe nastavnog procesa njihovim potrebama. Međutim, bez obzira na tehnološki napredak, stručnost nastavnika, njegova profesionalna prosudba i kvalitetna komunikacija s učenicima ostat će temelj uspješnog vrednovanja. Upravo će sposobnost povezivanja suvremenih digitalnih tehnologija s pedagoškim načelima predstavljati jedan od ključnih čimbenika razvoja kvalitetnog i učinkovitog strukovnog obrazovanja.

4. Literatura

[1.] https://www.azoo.hr/najave-i-izvjesca-arhiva/materijali-sa-strunoga-skupa-razvijanje-kompetencija-uenika-i-nastavnika-u-odgojno-obrazovnom-procesu/ (5. 7. 2026.)
[2.] https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/Okviri/Okvir%20za%20vrednovanje%20procesa%20i%20ishoda%20u%C4%8Denja

%20u%20osnovno%C5%A1kolskome%20i%20srednjo%C5%A1kolskome%20odgoju%20i%20obrazovanju.pdf (5. 7. 2026.)
[3.]
https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/PristupInformacijama/eSavjetovanja-2019/Smjernice%20za%20vrednovanje%20procesa%20i%20ostvarenosti%20odgojno-obrazovnih%20ishoda%20-%20eSavjetovanje%204-12-2019.pdf (5.7.2026.)